

BÉKÉS.

Társadalmi és közgazdászati hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Felölös szerkesztő: KÖHN DÁVID.

Szerkesztőség:
 Templontér, Dobay János
 kereskedése, hova a lap
 szállani részét illető köz-
 lomények intézendők.
 —
 Kéziratok nem adóznak
 vissza.
 —
 Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 5 ft — kr.
 Félévre . . . 2 » 50 »
 Évnagyjére . . . 1 » 25 »
 —
 Egyes szám ára 10 kr.

Kiadó hivatal:
 Templontér, Dobay
 Ferenc háza, és könyv-
 kereskedése, hova a hír-
 dotések és nyilt-téri köz-
 lomények küldendők.
 —
Hirdetések
 szabott áron fogadtnak
 el Gyulán,
 a kiadó hivatalban.
 —
 Nyilt-tér sora 10 kr.

Az elkeseredett Orosháza.

Az írja az „Orosházi Újság”, hogy Orosháza község képviselő-testülete bétón déléltől gyűlést tartott, melyen igen elkeseredett hangulat uralkodott a vármegye ellen; beszél azután mostoha bánásmódról, melyet a képviselő-testület „végre megelégtelt”; s az elkeseredés egyik oka az, hogy Geiszt Csákót a vármegye egyszerűen Kondoroshoz csatolta s most már a mint az „Orosházi Újság” írja „elkeseredésükben a miniszter igazság szeretetébe vetették végső reményüket” (míról nem jó az elkeseredés) a másik oka pedig az, hogy a kőutakat Orosházán nem fejlesztik, daczára, hogy az orosházi kőút jövedelmek legfőbbét; van azután még szó a vezércímekre méltóttal elkeseredés festésében durcász gyerekről, baragos emberről, előkelő megyei úrról, főispánról, kis darab czukorkákról és czevas madzagról, de hát minket mindez nem érdekel, mert mi nem az „Orosházi Újság”-gal kívánunk polniába kezdeni, hanem azt a kérdést megvilágítani, hogy a felbuzott okokból van-e joga és van-e oka Orosházának „elkeseredésre?”

A mi első sorban a Geiszt-Csákó elcsatolásá illik, nem habozunk kijelenteni, hogy sem a vármegyei alispán sem a közigazgatási bizottság álláspontját nem osztjuk; eleterős és fejlődésképes községtől a fejlődés lehetőségét elvonni vagy azt megnehezíteni az adó alap elvonásával impraktikus s magasabb közigazgatási szempontból sem indokolt dolog, különösen akkor, midőn egy ember érdekelről van szó; de a milyen bizonyos ez, éppen olyan bizonyos az is, hogy sem az alispán, sem a közigazgatási bizottságot ezen kérdés elbirálásávalról sem vezette rokon vagy ellenszenv Orosháza vagy Kondorost iránt, annál kevésbé egyes emberek iránt s kizárólag a községi törvény alapján és értelmeben jártak el, a mit el kell ismernünk ellenkező álláspontunk daczára is, s ezt leginkább igazolja Veres József, kinél Orosházának lelkesebb szószólóját nem tudunk s mégis kénytelen beismerni, hogy „Orosháza Csákóért nem tett semmit s bizony Csákó Orosházától nagyon messze van s másik két községhez nagyon közel van.”

Ez az kérem a minék igazságát el kell ismerni, és ha ez igaz, akkor az elkeseredés csak másképpesedés lehet, mert egy fokozatos hatóság elbirálás alá kerülő ügyben, a két első foku hatóság határozata miatt elkeseredni, akkor a mikor hátra van még a döntő forum ismeretlen határozatánál kevésbé indokolt, mert a két első foku hatóság teljes jó akaratát is bizonyította, akkor amidőn az általa igazságosnak tartott határozat meghozatalakor megsürgette a belügyminiszternél P-Sz-Tornya község felosztásának már oly régen húzódtó ügyét, a melynek igazságos megoldása esetén — s mi a belügyminiszter igazság szeretetében nem csak elkeseredésből bizunk — Orosháza recompenzációjáról is gondoskodva lesz.

Eltekintve most már attól, hogy a hőmezővásárhelyi pusztáknak Orosháza községhez csatolása ügyében hozott megtagadható határozat egészen más elbirálás alá esik mint P-Sz-Tornya és Csákó elcsatolása, mert ahhoz törvényhozási eljárás szükséges, a minék kikérése sok szempontból időszerűtlen lehetett, kérdjük, hol télt volna a következetesség abban, hogy a vármegye ugyanazon okok alapján kérelmezi a hőmezővásárhelyi pusztáknak illetve azok egy részének átcsatolását, kéri s illetve elhatározza P-Sz-Tornya községnek felosztását s akkor midőn saját területén ugyanazon okokból egy pusztát elcsatolásáról van szó, akkor ezen előbbi kérelmével és határozatával bomlok egyenesen ellenkező határozatot hozott volna csak azért, nehogy Orosháza azt higye, hogy az ő érdekeit a vármegye nem méltányolja kellően.

Vajjon ugyan az a miniszter, kihez mind-ezen ügyek tartoznak és végső eldöntés alá kerülnek, bizhatna-e a vármegye elhatáro-

zásainak és kéréseinek komolyságában, ha ugyanoly természetű ügyekben ugyan olyan okok tenforgása mellett másképp határozná ha idegen törvényhatóság érlekelről van szó s másképp ha saját területén intézkedik.

Épen a hőmező-vásárhelyi puszták ügyének, s illetve az erre való jogunk fenntartása, éppen P-Sz-Tornya község égetően szükségese felosztásának kérdése tette alkalmatlanná s éppen az történt Orosháza község érdekében, hogy a vármegye következetes maradjon s ugy határozzon Csákó pusztá ügyében, mint a hogy határozott, gondoskodva arról, hogy ezen határozata ne ekkévalatlanság addig, a mi Orosháza meg-felölő rekompenciációjában nem részesül.

Hol van tehát itt Orosháza elleni rossz akarat? hol van tehát itt elkeseredés ok? ezt csak azok kereshetik és találhatják meg, kik az ellentétek szításában lelki gyönyörűségük s akik ilyen módon szeretik saját javukra hozogatni a mézetlen madzagokat s haragszanak, ha más jobban szereti a mézes madzagot.

Mi nem szeretjük hozogatni sem az egyiket, sem a másikat; fájdalom nincsenek czukorkáink sem a durcász gyermekek számára, de azt hisszük az igazság megismerése jogunknyában fog hatni minden édes czukorkánál, s a keserűség hamarabb el fog mulni, ha öszintén feltárjuk a másik serelem a közvétség ügyét is, a melyből kifolyólag szintoly kevés ok van az elkeseredésre, mint a csákói pusztá elcsatolása miatt.

Azt mondotta az egyik felszóló, hogy csináltattak Gyula vidéken több kőutat, a hol korántsem kellene egy mint nálunk, aki a tüzéln van az melegségek eltekintve attól, hogy azt bajos belátni, hogy Gyula vidékének miért kellene sokkal kevésbé a kőút, mint Orosháza vidékének, Gyula vidékén nem építettek semmi kőutat, ha csak azt nem kívánják gyulai utnak számitani, hogy Dobozt és Békést összekötötték Csabával, s hogy a tüzéln nem mindig az meleg-

szik legjobban, aki rakja a tüzet, azt leg-fényesebben bizonyítja a vámosúti beépítések összege.

A folyó 1898. évig vámos uti beépítés történt.

1. Csabán	164.347 frt értékben.
2. Orosházán	129.804 » »
3. Békésen	120.058 » »
4. M-Berény	104.878 » »
5. Gyulán	102.619 » »
6. Szarvason	92.639 » »

tehát a mostoha elbánásban részesülő s a tüzéln távol lévő Orosháza az utépítésbe történt befektetések között második helyen, a tüzéln melegező Gyula pedig ötödik helyen áll.

Lásunk ezzel szemben az irányadó utadójóvedelmet, mert hisz az az igazság, hogy a befektetések utadó arányában történjenek.

Az 1897-ik évben utadó fizetettelt:

1. Csabán	21.584 frt
2. Szarvason	16.315 »
3. Békésen	15.266 »
4. Orosházán	11.676 »
5. Gyulán	10.580 »

Tehát a mostoha elbánásban részesülő Orosháza utadó fizetés tekintetében a negyedik, utakra való befektetés tekintetében pedig a második helyen áll. Hát ebben csak-ugyan van igazságatlanság, de nem Orosházával szemben s lehet elkeseredésre ok, de nem Orosházának.

S hogy az utak tekintetében absolute semmi néven nevezendő igazságatlanság nem történt Orosházával. sőt a többi községekhez viszonyítva kedvező helyzetben van, azt bizonyítja a törvényhatósági ut hálózat is.

Az egész vármegyei ut hálózat tesz 424 kilométert, ebből van:

1. Az orosházi járás területén	93 kilométer
2. Gyula városi és a gyulai járás területén	67 »
3. A békési járás területén	65 »
4. A csabai járás területén	49 »
5. A szarvasi járás területén	43 »

TÁRCSA.

Valetta.

— Valetta koldusai, sétahelyei, kikötői, környéke. Orosháza házáján. —
 Írta: Bekker István.

Olaszország több városában megfordulván mindenütt láttam, hogy a koldusok száma igen nagy. Oly sok koldust azonban, mint Valetta-ban, nem találni a föld kerékesség sehol. A hogy az ember partra lép, tüstént ott tezem 30-40 koldus, kik az embert nyomom követik s mire beér a város központjára, számuk megkétszereződik s nem ritkán megtörténik, hogy egy embert — különösen idgént — 80-100 koldus vesd körül, kikől néha csak a legnagyobb erő-megfeszítéssel, — gyakran rendőri közeg közbe-lépésével — tud megszabadulni.

Ha az ember az igazán elaggott, nyomor-rúknak egy-két pennyt ad, annál rosszabb, mert a koldusok annál jobban körülveszik és meg-tágitanak, sőt vakmerőségükben annyira neme-k, hogy belenyulnak a pénzes tárczába.

E koldusokat alaposan megfigyelve, azt láttam, hogy azoknak 1/10-ed része 20-40 éves erőteljes, egészséges férfi és nő, kik alkalmasak lennének a legnehezebb munka elvégzésére is. Ugy látszik azonban, hogy munka helyett köny-nyebb nekik a koldulás, abból is megélnek, az igazi koldusok rovására.

Ez ellen aztán nincsen semmi orvosság. Bámulsó, hogy az angol ezt semmibe sem veszi, elnézi és rendszabályokról nem gondoskodik.

A koldusoktól csakis akkor lehet megszaba-dulni, ha az ember a várost elhagyja és ki-megy sétáit a szabadba.

Sétahelyekben Valetta ugyan nem bővel-kezik, de a meglevő 1-2 sétahelye aztán ritka a maga nemében.

Legszébb sétahelye a „Via Annunziata”, mely narancs- és citromerdők között a hegyek közé vezet, az ut mindkét oldalán a legszebb villákkal, melyekben csaknem kivétel nélkül angolok laknak. Az angol leányok és asszonyok egész nap vagy e sétahelyen járkálnak, vagy az ablakban, erkélyen üldögélnék.

Itt sétálni aztán igazán kellemes. Vannak is itt mindig sokan, különösen férfiak. Nagyon természetes, a fő vonzerő nem a tiszta, illatos levegő, hanem a szép angol nők, azok tüzből égő szemei, melyeket az aranyos szöke missek igen ügyesen tudnak használni.

Igen szép kis sétahely van a városban is, a városközpon, melynek központja a „Baracca Nuova”, kinező hely. Ez közvetlen a kikötő mellett emelkedik mintegy 70-80 méternyre a magasba. A sétahely ennek törzében van, lombos fákkal. Az egész területet 3-4 méteres magas kőfal veszi körül, s azon keresztül sok nyitott ablak szolgál a kikötőre és a nyilt tengerre. Innen igen szép a kilátás ugy a kéklő tengerre, az alatta elterülő kikötőre, mint Valetta környékére.

Az ember látja innen a kikötőben horgony-zó és azokivül a nyilt tengeről a kikötő-tőbe törekvő hajókat az 100 meg 1000 bártaú, ki-behajózást, lázas munkát, jövés-menést.

Valetta kikötője nagy és zárt. Ugy a suzsi csatornán, mint a gibraltári szorozon, — ugy az aegzi, mint az adriai tengeről jövő hajóknak központot kikötőből szolgát. Kikötője tele is van mindig mindennemű kereskedelmi-, gyors-, vitor-lás- és hadihajóval, melyeknek nagy része a további utra a kőzenet és elesgetit el szerzi be. A hajók a kikötő partjára a víz sekélysege

niat nem mehetnek. A hajókról ugy a szem-ly, mint az áruk kiszállítást kisebb-nagyobb csónakokkal eszközlik.

A kikötő az embert gyönyörrel tölti el. Egyik hajó jön, a másik megy. Örökös sürgős-forgás van. Egy nap alatt megfordul itt mind-entféle nemzetiségű ember. Mindenik hajó nyujt valami látványosságot.

Egy szép csillagos est pedig feledhetetlenül emlékeztetne vésődnék mindazoknak, kik azt csak egyszer is átéltették.

Mihelyt a kis szigetre alkony borul, egyen-kint kigyulladnak a hajók villanyos lámpái, melyek halvány fényt vetnek a város- és azzal szemben a tengerpartján épült 3 kis falura, hol azonban nem sokára elenyésznek, mert ott is ugy az utcákban, mint a házakban lassankint világot gyujtanak. Ehez járul még a csillagos éj és a kikötőben ide-oda evező, kilivilágotott 300-400 birka, melyek gyors evezéskor ugy tűnnek fel, mintha csillagok esnének a tengerbe.

S midőn ugy 8 óra tájban a kikötő város-falvak és a környék fent, lent és minden oldal-ról fényárván usznak, mely fényár a tengeri-zében visszaverődik, a mi a szépséget még in-kább fokozza, a kikötő különböző pontjain horgonyzó hadihajókról egyszerre csak erős fény-terjed szét, működésbe hozzák a reflektorokat.

A reflektorok mellett minden fény, még a csillagok is elhalványulnak. Ha sugaraitak a nyilt tengerre, vagy a közeli falvakra vetik, óriási szélességben és hosszúságban nappali fényt árasztanak, különösen ha 3-4 reflector a sugarakat egyszerre egy helyre irányítja. — A hegyek zöld buzatáblái, a falvak utcái a leg-szebben láthatók.

Az ember tündérkertben képzelet ma-át. Otútletemen a kikötőben 3 hadihajó volt, 2 angol és 1 orosz.

Mindhárom de különösen az orosz hatal-

mas alkotmány. Meg is bámulta az mindenki, még maguk az angolok is.

Eddig hadihajót sohasé látván, kíváncsi volt-am annak helysége berendezésére.

Indítványoztam tehát, hogy menjünk fel az orosz hajóra és nézzük meg.

Hamarosan össze is álltunk négyen; 2 magyar tengerész kapitány, egy valettai nagyke-rekeskő (volt magyar honpolgár) és én. Csol-nakba ültünk és eleveztünk az orosz hajóig. A hágcsó le lévén eresztve, én elől menve, hamar-on feljutottunk. A hágcsó felső részénél egy orosz baka őrt állván, köszöntöttük és egy-zerre a hajó közepén termetünk. Itt a 2 kap-itányúrásom az ott őgylező katonákhoz — tisz-tet nem találunk és nem láttunk — kérdéseket intéz-tt s tőlük megtudtuk, hogy a keleti ten-gerről jötték, de hogy havá és mikor mennek, nem tudják. A hajón van 24 ágyú, 850 köz-katoná a megfelelő számu tisztekkel. A hajó új, 2 éves, hordképessége 12,000 tonna, 4 géppel, 34 mentőcsónakkal. — Midőn javában folyik a magyarázat, egyszerre csak nagy sietve jön egy vékony pénzi, magas, veres hadnagy és kétség-beesve mondja, hogy: „Uram, idegennek tilos a hajó megtekintése, sziveskedjenek távozni.” — Mi, miután már ugys mindent láttunk, távoz-tunk is. Lent a hajót körülcsónakáztuk, visz-szatérünk.

Az orosz katonák mind középtermetűek, széles mell, erős vállakkal; középminőségűek. Valettával szemben, a kikötő partján, Közvetlen egymás mellett, épült 3 kis falu: Vittorio-riosa, Burmola és Senzia. Lakói tengerészek, bárkások, halászok és munkások. Nagyon szé-gyenyek. Tavólabb területek el Zabbar, Curmi, Citta, Vecchia és Misida. Lakói földművelők, narancs- és citromtermelők.

tehat itt már a mellőzött Orosháza első helyen áll.

A mi pedig az orosházi város unak azt a jövedelmességét illeti, mely az ut építés követelését teszi lehetővé, a mennyiben általában követelődéséről szó lehet, az a következőleg áll:

Az orosházi város indóházi kő ut épült 1885. 1889. és 1896. években összesen 120,304 frt 89 kr. költséggel. A bevétel meg 1885-től 1897. decz. 31-ig összesen 90,409 frt 61 kr. A tartozás tess 1898. január 1 én 30,395 frt 28 kr. S tekintettel arra, hogy ezentul 12—14,000 frt évi bevétel várható, a tartozás előre láthatólag 1900-ban lesz törlesztve, akkor lesz tehát indokolt és akkor sem követelhető az újabb befektetés, hogy a városésdési jog fenntartásául legyen s ennek dacára már 1899. évre van előirányozva, illetve törzse véve újabb befektetés.

De nevezük a gyermeket a nevének, nem is ez tulajdonképen a baj, hanem az, hogy az Orosháza—p-földvári út nincs kiépítve — nem is szólva a teljes tájkoztatlanságot eláruló olyan kijelentésektől, hogy 5 évre már a program meg van állapítva, mert az két évenként állapítatik meg — erre vonatkozólag kijelenthetjük, hogy ezen ut kiépítésének tervbe vételét egyedül a felmerült vasút építés hátráltatta, mert olyan helyzetben az ut alap nincs, hogy egy rasutat is segítsen s kőutat is építsen, az orosháziakon áll, hogy a kérdés végleges tisztázásáig s bizony monhatjuk, hogy a gyulai város bizottsági tagok kivétel nélkül támogatják ezen kérdésben Orosházát, s nem kételkednek a vármegye jóakarátában sem, a mely eddig is meg volt Orosháza iránt, de ha hiányoznak, azt bizony káronkoldással megszerelni aligha lehetne.

Meg vagyunk róla győződve, hogy Békésvármegye és annak minden egyes faktora az ügyeket ezután is mint eddig nem az elkészesedést, az az ebből eredő kifakadások méltánylásával, hanem szigorúan az igazság-hoz ragaszkodva a községek teljes és egyforma támogatásával fogja elintézni s ez lehet a legnagyobb garancia Orosháza községeknek is arra nézve, hogy a csáki pusztai elcsalása esetén megfelelő revange akcióba fog részesülni s meg lesz a recompenstációba p-földvári út is.

Ne legyünk tehát elkésesedve, hanem egymás iránti teljes jóakarattal, igyekezzünk minden község jóarvát törökésést támogatni, mert a jó akaratú jó akaratot, az elkésesedést elkerüldést ezüli.

A megyei kózkórház fejlesztése.

(Feltá. a belügyminiszterhez.)

Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Ur! Békésvármegye közönsége szíván viselőn a szegényebb néposztály érdekeit; minden tőle kitelhető módon óha kíván hatni, hogy a vagyonlanl osztály nehéz helyzetén könnyítsen.

Bzon ezel vezérel akkor is, a mikor azon tiszteletteljes kérelemmel fordult Nagyméltóságodhoz, hogy legyen kegyes mód, segédkezzen nyújtani ahhoz, miszerint a vármegye szük és kisényi kózkórházát a szükségnek és cselnek megfelelően nyoghobíthatna, hogy az igazán megfelelően azon magasztos, nemes, humanus hivatásának, mely ma is kötelessége volna, — a melynek azonban mai viszonyai között megfelelni nem tud.

A nyilvános jelleggel felruházott békésvármegyei kózkórház ugyanis ma már fájdalom, semmi tekintetben nem képes kielégíteni a hozzá fűzött jogos igényeket. Kórszobáinak száma aránytalanul kevés, kórtérmei alacsonyak, kisinyek, sőtétek rosszul vagy ülő szellőztetőhöz, a betegek létszáma ellenben folyton emelkedő. A jelenlétező betegek száma annak, hogy elhelyezésük már az előző években is csak a legnagyobb nehézségekkel volt ugy-ahogy lehetséges, a 2 év előtti és a most felvett tel folyamán pedig a gyógyulást kereső betegek száma már oly nagy volt, ho-zy mindnyágy felvétele egyáltalán lehetetlenülé vá. — Az utolsó időben már, főleg a téli hónapokban, a kórházban minden zuga megtelt betegekkel, minden ágy, minden szalmazsák megkapta a maga lakóját, úgy hogy a további felvétele abszolút lehetetlen volt. Sok beteget kellett elutasítani, még többet kellett gyógyulása előtt küldeni a kórházból, hogy átlátszó helyét a már ott várakozó súlyosabb betegek, — pedig sem valamely idős, egészségesen tel nem volt, sem járványos kórké nem utalnakodott a vármegyebe és környékén, s így nem is valamely véletlen okozta a nagy beteg gyűjtöget.

Kórházunk tulajdonképen 120 ágyra van berendezve. A kényszerítő szükséghez képest azonban pótlások, vagy míg hely és szalmazsákok vannak, pótlólag ilyen fekhelyek is állíthatnak fel. De ha a 120 ágyon felül pótlágyak nem is vétetnek igénybe, a kórház magával a 120 ágyal is agynecesnek szufló. A kórház összes kórtérmeinek négyzet területére 748. 31 m. 2. Úrtartalmuk összege: 2616. 120 m. 3. — Ha ez alapon számíthatunk, így már 120 ágy mellett is, egy betegnő csupán 6. 32 m. terület jut a szükséges 10 m. 2. helyett, a 178-as beteg-

létszám mellett pedig, a milyen a létezés a telenát volt, csak 4. 20 m. 2. Még szomorubb az eredmény ha az alacsony szobák kóbtartalma vészük tekintetbe. A 120 beteg létezés mellett a ruiminké poszultumot képező 42 m. 3. helyett 21. 70 m. 3 esik egy-egy betegre, 178-as létezés mellett pedig csak 14. 69 m. 3. A valóságban azonban a helyzet még ennél is rosszabb, mert e számokból le kellene még venni az ágyak és burorok törlőgát, mivel azok levégő helyét foglalják el, a csak akkor tűnnek ki a maga szomorú valóságában, milyen kevés levégő jut a mi betegünknek? Főként ha tekintetbe vesszük azt hogy moesterséges szellőztetéssel kórszobáink egyáltalán nem rendelkeznek, jól szellőztetőnek jóformán csak nyáron lehet, úgy hogy télen a legtöbb kórszobán levégője gözzel, büzzel telt, mert a sok beteg rövid idő alatt megemészté a beeresztett kevés friss levegőt.

A 748. 31 m. 2 területű illetve 2616. 120 m. 3 úrtartalmu szobákba már 120 ágynak az elhelyezése is rendkívül zsufolták teszi a kórházat. Hát még ha a téli hónapokat vesszük tekintetbe, a mikor jóval 120-főle emelkedik a létezés.

A téli hónapokban (októbertől áprilisig) évek óta nem vagyunk már képesek a jelentéző betegekét a 120 ágy elhelyezni, s a veszedelmes zsufoltágot még fokozni vagyunk kénytelenek, mert a nehéz foktör, vagy a könnyebb de ragályos (bujakör, trachoma, ruh stb.) betegeket a kórházból kiküldeni nem lehet, a jelentéző nohéz betegek elutasítani lehetetlen; s a ragályos betegek felvétele pedig kötelező lévén, így történt, hogy 1896 telén 142-re, a most mult télén pedig 178-ra emelkedett kisiny kórházunkban a betegek létszáma. S ezen beteg szaporulat nem vélelőnk körülmenyeké várható eredmény, hanem évek óta fejlődő természetes folyamánya a kórház fejlődésének, mely mindinkább szélesedő körökben fejteli ki áldásos működését, megtörvén lassanként jeji láb részben, azon előtetel, mely népünk "szemében, csak röviddel ezolott is, oly rettegőtt totta a kórház fogalmát.

Ma már a kórházba felvételüket kereső betegek száma oly nagy, hogy elhelyezésük szinte lehetetlen. A kórszobák száma nagyon is kevés, s a fenti adatok eléggé igazolják, milyen kevés tétel, s levégővel rendelkezik. E mellett az egyes osztályok sincsennek egymástól kellően elkülönítve. Sem a bujakörök betegok a belbetegokéi — a főrő osztályon — sem ugyanazok a sebészeti és a belgyógyászati osztályon — a női nemen — nincsenek kellően izolálva. Egyszerűen azért, mert az épület mai beosztása mellett az teljesen lehetetlen. És miután az agynás mellett fekvő kórszobák közös folyórá nyílnak, a feljáró betegok csaknem mindig együtt vannak, folyton érintkeznek egymással, s a fertőzés lehetősége állandóan meg van. Arról, hogy a siphiliticus betegoket a takarásokól elkülöníthessük — a mi pedig nem csak óhaj, de feltétlenül szükégs volna, viszonyaink közt fájdalom meg csak szó sem lehet. — A protisztulák összezsufoltának 1—2 szobában, épen mint a hasonló bajban szenvedő férf betegok. Épen így nem tudjuk elkülöníteni az orbáncos, a tiphusos, a gümőkóros betegoket a többi betegokét, hanem ott szoritnak nekik helyet a hol lehet, nem egyszer jammisen veszdőjük és kárán a szomszédjainknak. Az, hogy szülőknek, gyermekgyasoknak vagy ha a szükégs úgy hozza magával, fertőzö betegoknek (nem heveny fertőzö kórokat értek) külön helyet nagyobb tört, s a mi mindennél fontosabb: sok tiszta s jól levégőt adhassunk, az ez idő szerint meg csak ideális óhaj, mely meg nem valósítható. Van ugyan úgy nevezett "fertőzö osztályunk" de abban ez idő szerint is bujakörök, takarós, trachomás, gürvőkóros gümőkóros betegok, ezenkívül — külön bejáratul bíró szobákban belbetegok, gyermekgyasok stb. betegek vannak elhelyezve. A heveny fertőzö kórosok azonban felvétele ez idő szerint, a téli hónapokban, teljesen lehetetlen.

Hogy a betegoket jóformán össze vesszünk kell a kórházi szobákban elhelyezni, annak oka az, hogy egyik osztály sem fér el az azon kórtérmeben, mely mely részére annak idején kijelöltelet. A férfő osztályon összesen 17, a női osztályon 12 ágy áll rendelkezésre bolbetegok számára. A sebészeti osztály állapota még siralmasabb. A női osztályon egy picit kis szoba képezi a "sebészeti osztály". E szobácska területé 26.91 m-2 kóbtartalma 84. 76 m. 3, s ezen piciny helyre 6-ty ágyt összeszufelevő egy betegoket 4. 48 m-2 terület, illetve 14. 12 m-3 úrtartalom esik. Hogy milyen tilt a levégő, főként télen? azt mondani is felesleges.

A "tisztá sebészeti szoba" — a mi kózkórházunkban ma még csak — piun domiderium. A frissen operált betegok ott kell elhelyeznünk a hol lehet, nem egyszer rákos, vagy gümőkóros beteg szomszédágában a gyors gyógyulatlanság bizony nem sok reményével. — Pedig a sebészeti osztály formája jelentézőnek, s évről évre fokozódó. Felvetünk a sebészeti osztályra 1804-ben 138, 1895-ben 147, 1896-ban 164, 1897-ben 177, betegok. S a szelára összesen két beteg szobával rendelkezünk. — A műtétek száma is folyton gyarapodik. — 1897-ben meghaladta a 200-at, a sebészeti beavatkozások száma, míg a folyó év első negyedében már 112 operatívó végeztetett a kórházban. S a műtétek minőség szerint is előkelő helyet foglalnak el, a mennyiben hasmetszés (laparotomia) sérv műtétek, koponya lékelések, csonkolások és csontoktások sze-

méleti és négygyógyászati műtétek végezteték föl eredményesen.

Mindézekhoz természetesen sokkal jobb viszonyokra volna szükégs, mint a minőkkel a kórház jelucleg rendelkezik.

Hasonló a viszonyok a kórház többi osztályain is. Hogy a betegok számának növekedésénem vélelőnk, hanem rendszeres, szabályos folyamant, azt igazolja az utolsó 3 év statisztikája. 1895-ban ugyanis az átlagos napi beteg létezés 90. 47, — 1896-ban 98. 64, 1897-ben 112. 77 volt. Míg szülyosabb a hat től hónap külön statisztikája. 1895 október 1-től 1896 áprit 1-ig az átlagos napi beteg létezés 109. 33, 1896/7-ban 111. 62, 1897/8-ban 138. 0-ra emelkedik a napi átlag. E szám mutatója, hogy a téli tél hónapban állandóan magasabb volt a beteg létezés a possibili ágyszámánál. — A folyó év-első 3 havának napi átlaga 157. 94. — Elközelíthető tehát, mekora a zsufoltás egész télen, a most áprilisban is, mikor állandóan 140 felett van most is a betegok létezésa. A betegok lehetőleges felvételére az is kényszerítő körülmény, hogy a legközelebbi kórházak Arad — Szolnok — Nagybárad sokkal messzebb esnek, semhogy a szegény lakók és éhségfőt elgyőztö betegoket, kik uti költ séggel nem is rendelkezhetnek eltűni lehessen a kórházból, a havá ágy tudták elvonzolni betegokéitől oltásigot tőlgiaként. S vajlon hogy is volna ez összehajtható, a humanismus követelményeivel, a azon, ha a lsten országos, óhajtsákkal, hogy a szegény néposztály nyomora enyhíthessék?

A vármegye közönsége, mindezen tilt felsorolt körülményeket jól ismeri. S a mint eddig nem kiált vissza az áldozatoktól, most is megugrott a lehetőt mint totta a kórház alapítások, és legutóbb 1890-ben, a mikor magát, a kórház óhajjáról pátdokálk terhelte meg. A most hozandó áldozat, a most szükégsélt költésg, azonban mult már akkora, hogy a jelenlegi mostoha gazdasági években a vármegye közönsége nem képes azon telomsósszeget előteremteni, a melyet a kórház égető szükégségek képező kibővítésére igényelne. E célra, mint azt az itteni állampórtészeti hivatal főnöke, a vármegyei tiszti főorvos, s a kórház igazgató főorvosból álló hátruas bizottság beható tanácsokzók után megállapították, mintegy 100,000 frtnyi költégre volna szükégs.

Mindézek alapján kérelmem tárgya az, hogy legyen kegyes Excellentiád hozzá járulni ahhoz, hogy a szükégsesnek mutatkozó összeget, a mely azonban a 100,000 frtöt meg nem haladhatná, a vármegye költségek alakjában vehesse fel, úgy, hogy annak évi túlezletési részleteit és kamatait a kórház maga fizethesse vissza 50 év alatt. Vagy, hogy a 100,000 frtos költségen annuális felvételek legyen évenként a kózkórház évi költségszűcsébe, mint rendes kiadásainak egyik tétele. Ezen évi ősszeg, a legrosszabb esetben (drága költségen telen) sem haladná meg az évi 5000 frtot. Ennyivel emelkednék a brutto kiadás, de aránylag emelkednének a bevételek is, mert, ha a kórház úgy mint óhajtatok, megnyoghobíthatik, akkor a fertőzö pavillon 30 ágyán kívül mintegy 200 beteg lenne elhelyezhető a többi osztályokon.

Nagyméltóságú miniszter ur!

A nagy és nemcs ózél, a szenvedő emberiség nyomorának enyhítése, biztat bennünket arra, hogy kényszerűen Excellentiád elé járuljunk. Annnyival biztatott reményony tesszük ezt, mert országos tudat az, hogy mennyire szíven viseli Excellentiád az ország közég-zásügyei érdekeit. Biztat azonban másrésztől is, hogy az a mit kértü bírák vagyunk, megengedetett más hatóságoknak is. Kegegy volt Excellentiád hozzá járulni ahhoz, hogy hasonló célra, hasonló költséget, hasonló fizetési módozatlat vehessen fel a gyönyösi alapítványi kózkórház, mely a költsékből felépítette elmeleggyógyászati osztályát, bővítötte kórházát, a költségen annuális befizetési rendes évi költségszűcsébe, mint rendes évi kiadásainak egyik tételét.

Ha Nagyméltóságod a költségeknek ilyen elvi alapon való felvételéhez hozzá járulni kegyes lesz, a kórház meg feltehetni a humanismus és a közég-zásügy követelményeinek Igaz, hogy az évi 5000 frtos kiadás többet, némileg fel fogja emelni a napi ápolási díjat. De ez emelkedés csak lesz akkor, hogy a szomszédos törvényhatóságok kózkórházainak ápolási díjait meghaladja. Ez állásom igazgatóst legjobban bizonyítja az, hogy az ápolási napok száma kózkórházunkban évről-évre folyton jelentézően emelkedik. Ez emelkedést az utolsó 3 év statisztikájával igazolom. 1895-ben ápolattak a kózkórházban 785 beteg 32025 ápolási napon. 1896-ban 848 beteg 36004 ápolási ópon, 1897-ben 902 beteg 41161 ápolási napon.

A folyó év első negyedében a beteg felvétel már 150-nel haladja meg a mult év hasonló szakát, még a mult év első 3 havában 120 volt az emelkedés a harmad év megfellelt idejével szemben. Az ápolási napok száma a mult év első negyedében 11170-ot tett ki, míg a folyó évben 14221 az emelkedés, tehát az ez éven első 3 havában több mint 3000 ápolási napot tesszünk ki.

De ha az emelkedést tekintünk is, s ha egyelőre kombinációt kívül hagyjuk azon biztós és pedig jelentézőnek ápolási napi többletet is, melyet a kibővített kórház természetesen meg eményozni fog, ha a mult év első ápolási napok számát vesszük számításaink alapjául, akkor, ha az 5000 frtos kiadás többet eloszorjuk a 41200 ápolási

napra, az eredmény azt mutatja, hogy egy ápolási napra 8.94 kr esnek, azaz ennyivel emelkednek mostani ápolási díjunk, mely jelenleg 72 kr, ehhez a 8.24-ot hozzá adva ápolási díjunkt 80.24-re kerünk 81 k-ra emelkednék fel.

Ezen emelkedés azonban kétértelmű jól kisebb lesz. Létszint mert több beteg tudnak majd elhelyezni, több lesz tehát az ápolási napok száma is, részint és főleg azért, mert ha tervezett elmeleggyógyintézetünk a jövő év folyamán elkészül, házi élelmezést, és házi gyógyítást is óhajunkk berendezni s mind a két telétel jelentézően meg takarítást eredményelhet.

Nagyméltóságú miniszter ur!

A vármegye közönsége igen jól tudja, hogy a mikor kózkórházát egy ilyen költségen utján óhajta felépíteni, illetve kibővíteni, indirekt uton önmagát is jelentézően megadóztatta, mert hiszen a felemet napi ápolási díjakat, saját vagyonlanl betegok utáca, kik az ápolást tulnyomó nagy részét képezik, neki is fodeznie kell betegápolási alapjából.

De akkor a mikor a vármegye közönsége látja, tudja azt, hogy a kórház mai tartvatlan állapotában, mai fonák viszonyai közt hiányadnak, sőt költésségek megfellelni egyáltalán nem tud, a mikor látja és tudja azt, hogy a jelentéző betegoket befogadni nem képes, sőt a befogadottakat sem tudja, sem cselzésre, sem okozórien előhozni és ellátani, nem zárkóztatik el a kényszerűség elől, hogy kózkórházát a szükégsnek megfellelően kibővíthesse.

Ha ez Excellentiád a 100,000 frtos költségen, a mondott elvi alapon való felvétele által lehetővé tenné, akkor a vármegye sietni fog, hogy első és legnagyobb humanitarus intézményét kifejlessze. Ha a költségen felvétele engedélyzetik, akkor kellően kibővíthetjük a belgyógyászati és sebészeti osztályokat, létesíthetjük a lizista sebészeti szobát" a hava a tiszta operált betegoket elhelyezni el. Létesíthetünk a nagy hiányt pólló szülészeti osztályt, melynek felállításához az 1890-es évek előjén a Nagyméltóságú belügyminiszterem már hozzá járult, de a melyet megalkolni költésgök híján, máj napig sem sikerült. Szülőköt csak csaknem teljes lehetetlen felvenni, mert nem nyújthatjuk nekik azon tisztaságot, hogy tért, sok levégőt, a melyet feltétlenül meg kell követelni a szülészobától, s a gyermekágyas osztálytól. S a fő elvi, a "non nocere" belevégő szemek előtt, csak azokat vesszük fel, a kiket elutasítani lehetetlen.

Szüléstészi osztályunkkal kapcsolatban legutóbb (házi ágyas) szobát rendeznénk be tisztaságos, női bujakörben szenvedő betegek részére.

Létesítenénk továbbá 8—8 ágygyal a hiányzó szomszétó osztályt és létesítenénk végül a mai talán mindezeknél fontosabb, a külön pavillonban elhelyezett gümőkórosok elhelyezésére szolgáló asztalyot.

E célra, ha az intézet kibővítése által a kórház többi osztályai kellően megnyoghobíthatnak, csakely költésgel igen jól lehetne átalakítani a jelenlegi elmeleggyógyászati osztályt a tilt nyrt 30 ágyat kizárólagosan tuberculositikus betegok elhelyezésére használók fel.

A kórház elmeleggyógyászati osztályt ugyanis jelenleg egy teljesen külön álló pavillonban van elhelyezve. Ez épület két teljesen egyenlő részre oszlik, melyek egymástól tökéletesen el vannak különítve; külön-külön széles folyosókkal s fűrdőszobákkal bir. Kórszobái (ujjabkor építkezés lévén, a mennyiben 1890-ben épült) elég magasak, szép agy ablakkal, és az épület 3 oldalról jóformán egész nap ki van téve a nap sugarnak. Így tehát fekvése, beosztása e célra igen előnyös, s e mellett olcsón volna átalakítható s könnyen s előnyösen volna berendezhető 30 (16 és 15 férfi) tuberculositikus beteg részére, annnyival is inkább, mert elkülönítve kerrtel lehetne állítani, külön kerrtel a férfiak és külön a nők számára.

Nagy vírnány, nagy haladás volna ez állhatóan szempontból is, de nagy vírnány volna különösen e vármegye és környéke részére, hol a tuberculositisban elhaltak száma megdöbbenően nagy a nagyobb mint együttvéve az összes többi betegemében elhaltak. Ezen asztalon nem csak kórház, hanem egyetemi iskola is volna, a mely a mellott, hogy gyógyítványt igyekszik, ennyiben iparkodik betegoket bírni, agyall tanítandó, oktatná betegoket arca. hogyan kell vódokezni a túlévésze, a gümőkórt ellen? Ha ezen osztály létesítése lehetővé tételének, akkor az osztályra lehetőleg a vármegye minden községséből vennének fel jelentéző gümőkóros betegek, valóságos iskolát létesítve számunkra, a hol oktatást adnánk nekik arról, hogy miként iparkodjanak élni? a mint kellően családtagokként, embereisáikaik megvételétől, hogy saját betegokéiket, házasárisárika, gyermekeiket, ismerősököt át ne oltassák? E sanatórium missiót teljesítene a vármegyében, talán még nagyobb területen is, de létesítése csak egy lehetséges, ha előbb a kórház többi osztályai kellően kibővíttetnek, és ha a tervezett új nagy elmeleggyógyintézet rendeltetésének átadatik.

Nagyméltóságú miniszter ur!

Hosszasan a egyéb részletekre kiterjedően lehetne meg felsorolnom az indokokat, melyek a kózkórház kibővítését, átalakítását sügösen követelték. De azt hiszem, hogy már az eddig felsoroltak is elég ékes szószólói annak, hogy milyen nehéz sebeket gyógyítana be Excellentiádának azon

sokat betegeskedett és a leg gondosabb és önfeláldozó ápolás sem tudta megmenteni az életnek. Halálát végzetlenül várta, eddig azonban még nem került ki a világba. A halálát várta, eddig azonban még nem került ki a világba.

A vasúti nyári menedzser a mai napon lép életbe. A vármegyénél készült felvétel, nevezetesen az arad-budapesti és alföld-halmi vonatokat a menedzsernek somiunomai változás van történt. Ugyanazon vonatok ugyanazon időben fognak közlekedni, mint eddig. A kisebb vonatokon a következő menedzser változások vannak: A szeghalom-Füzesgyarmati vonalon. A jelenleg Szeghalomról Füzesgyarmatra d. u. 1. 6. 15 p. indul és Füzesgyarmatról Szeghalomra d. u. 4. 30 p. érkező vegyes vonatokon egyáltalán megszüntetés mellett, mindkét irányban 1-1 új vegyes vonat helyettesít forgalomba. Az új vonat Gyoma, illetve Arad és Budapest felől csatlakozással, Szeghalomról d. u. 4. 45 p. indul és Füzesgyarmatra d. u. 5. 10 p. érkezik; az ellenkező irányban pedig Füzesgyarmatról d. u. 5. 43 p. indul és Szeghalomra este 6. 8 p. érkezik, s itt közvetlenül csatlakozik Gyoma, illetve Budapest felé. A mezőtur-mezőhegyesi vonalon. Mező-Turó Budapest és Arad felé illetve felől az éjjeli személyvonatokkal való csatlakozás létesítéséről, a jelenleg Szarvasról v. éjjel 3. 45 p. és Mező-Turóra v. éjjel 3. 45 p. érkező vegyes vonatokon egyáltalán megszüntetés mellett, Mező-Turó és Szarvas között mindkét irányban 1-1 új vegyesvonat helyettesít forgalomba. E vonat Szarvasról éjjel 12. 6. 10 p. indul és Mező-Turóra éjjel 1. 6. érkezik; az ellenkező irányban pedig Mező-Turó éjjel 2. 04 p. indul és Szarvasra éjjel 3. 32 p. érkezik. Ez utóbbi vonat Szarvason folytatást nyer az éjjel 3. 39 p. indul és Mezőhegyesre reggel 7. 6. 50 p. érkező vonattal. — A jelenleg Orosházáról Mező-Turóra közlekedő reggeli vonat Mező-Turóra csatlakozni fog a gyomaiföldi Csaba felé. A Békés-Földvár-Békés vonalon. A jelenleg Békés-Földvárról Békésre éjjel 12. 5 p. indul és onnan Békés-Földvárra éjjel 3. 30 p. visszérkező vonatokon egyáltalán megszüntetés mellett, mindkét irányban 1-1 új vegyesvonat helyettesít forgalomba, mely Békésről d. u. 5. 6. fog indulni és Békés-Földvárra a gyomaiföldi Budapest és Arad felé csatlakozással d. u. 5. 20 p. érkezik; az ellenkező irányban pedig Békés-Földvárról, Budapest, illetve Szolnok és Arad felől csatlakozással, este 7. 6. 42 p. indul és Békésre este 8. 2 p. érkezik.

Május elsőséje virradtunk. Ez a nap néhány év óta nemcsak politikai szempontból, hanem a szociális mozgalmak felvételében is jelentőséget nyert. Békésvármegyében is szomorú hírvérek érkeztek, amióta a csabai sorsoktól félreteszett munkások zavarosságának erősebb fűződik hozzája. Mint azóta mindig, ez alkalomból is megterjedt a közigazgatási hatóságok a preventív intézkedéseket, amelyekre az idén különben kevesebb szükség mutatkozott, mint a múlt esztendőben. mert a munkások maguk sem készítették a napnak megünnepelésére, annak dacára, hogy május elsőséje az idén vasárnap esik. A vármegye alispánjához érkezett hivatalos jelentések szerint a vármegye minden községében csend uralkodott.

Időjárásunk a hét folyamán az ezt megelőző hetekhez képest megváltozott. Néhány napig talányomló száraz, meleg napok, amelyek hatással váltak a levegőre, legelők és rétek rohamos feljűdésének indultak. A buza, különösen lopsabb fekvésű földeken — sajnos — kipusztult gazdaközösügnök egy részét fel is szántotta, míg egy részete nézve még mindig várakozó állapontot foglal el, nevezetesen bevár néhány napot, hogy a melegebb idő mennyire fogja a gyenge buzavételet helyrehozni; ami a buzarakban beállott rendkívüli emelkedés után természetesen is; a tengori, hol korábban elvetették, szárazon kékelt és gyönyörűen fejlődik; ugyanúgy a legelők, amelyekre a jószágok és György napja után kibájtották. A rétek tetemesen javultak és az előzőre jó törtémet jött.

Jegyző. Gyula város határán a veszei kút körül tegnap délután 3 órakor erős jégesővel vegyes viharos zápor vonult át, amely a kövéréb viharok között különösen a luczensekben károkat is okozott. Hellebranth Miklós. A Szarvason elhunyt és közölközött eltemetett ügyvéd, akinek halálát lapunk most számában jeleztük, még a következők ket írják: A megboldogult, Szarvas városának az 1853—1861. években rendes jegyzője volt, mint néh. évek atyjának a jubiliájus volt főjegyzőnek utódja. Eltérőszent életvitelű, hivatalától elválasztva, örökölteni nemsi kisbirtokra a csabai szent-nikolós pusztán csalátnam más közre került, s ő — mint az általi jegyző az arad megyei arad megyei városban szülői házában kereszte konyhát. Majd a városnál az addigi hivatalnál segédkezett a többi éveket át napjainkban miként, míg egészsége elágyalott. A város által némi segélytől len el-látva. És mint hogy házasságban volt nővel halálozott el — neje pár évvel előtte halván el — mint nyugtalan volt tisztviselője a város közigazgatásában temetett el, mely kegyeleme családjának Szarvas város tanácsának díszesetere válik. A sokat szenvedett puritán jellemű agnétján, az 1848. évben megdöntött szervezett szabadságharc szabadságharcosának állatja. A korai főispán által badányi tiszti ranggal kinevezve s alkalmazzva, a verető Otlokcsányi látván őrnagy alatt az aradi csatározásokban mindvégig részt vett. Nyugdíjára kövével a sokat hányottat sorosultatott agg harcos.

A gyulai kereskedők és kereskedő ifjak írásu tára apris hó 24-én Cseizner Adolf önköltele alatt tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározták, hogy helyiséget változtasson és ezáltal Taár Gusztávnál a Komló szálloda bérletével szerződött, ki kötelezte magát a tulajdonosnak a szálloda emeletén megfelelő kényelemmel berendezett helyiséget rendelkezésre bocsátani, mely körülmenő bizonyára nagyon hozzájáruland ahhoz, hogy az egyelői helyiségek a lakók mind tömegesebben látogassanak. A terület széles, a helyiségek átlátszóak, munkálatai már megkezdődtek és a hó 20-án fog az egytelnek átadni.

Kertmegtényés. Messinger Ignác jóhírű kává házában a nyári szezonban szokott egy szép kert is a községek rendelkezésére állani. A kerthelyiség az idén is meglesz. — Az ünnepélyes megnyitási a dalárdá és a Badé Pieta bandájának közreműködésével május hó 8. n lesz.

Egy vízbuport leány. A népszínművek harmadik fejezetében szokott meg, hogy hat elerni azok a jelenléte, amelyek szerelme, a haragos szerelést szomolantól a vízbe ugrik a víz anyagi megrendíti a szeretőt, hogy kimenni a leány a vízbe s egy pár lez bolólik. Eppen ilyen esztéjársodott el a napok-n Békésben. Andriás és Rozsika szerelmesek voltak egymásba, de valami csekélységért, — talán egy megtagadott esküért, — meg-haragudott Andriás. Rozsika belátta, hogy 6 volt a háza, békélni akart. A Köröshidon találkoztak össze Andriással s bántatos hangon kérdozte tőle Andriás, há há még mindig haragszol! Andriás pedig látva hogy 6 a szerető szomolya komoly arccal oroszlato, hogy igen, 6 még mindig haragszik. Rozsikának ez annyira zokott eszté, hogy a hid kiarjának keresztül, beleugrott a Körösbe. Andriás utána. Kimenettel a félig elalt leányt a hídor habokból s csurovizezen ölelto meg a roszérog Rozsikát s oroszlato szaporra csokok között, hogy nem is haragudott. Most szent a hét közeztük.

Az aradi szántarulat folyó hó 7-én kezdé meg Csabán működését. Az igazgató buzsa előadásra hirdesett bérletet és ennek sikertől úgy, hogy május 1-én Csabán a munkák ki. I. ünnepben szervezett társulat. — Mint rendelés 6 óhajandó — Csabán kelő támogatásban részesül, akkor Gyulára valószínűleg csak a hó végén fog átjönni.

A forró leveles. A népnél az a szokás, hogy az étel alacsony asztalukra helyezik, s így lát hozak az egész házi nép. Ez az impraktikus szokás már igen sok szerencsétlenségnek volt okozója. Duna György csabai gazdánál is ilyen szerencsétlenség történt a hét folyamán. Duná-né a forró levest letette a konyhában az alacsony asztalra, s a forró levestől előfordult, két és fél óra kisért ki a ház. Zsófia megára rúntotta a nagy feleket. A forró leveles egészen összeesztette a szerencsétlen kis levest, s oly súlyos égési sebeket okozott, hogy a kis leány meghalt. A hatóság gondatlansága következtében felelősség fogja vonni a szerencsétlen anyát.

Fogorvos Kovács J. Budapestről, ki már 3-ik hote Gyulán idózik, batoridokri a n. e. közöseséget értesiteni, hogy csak ezen a hótan tartózkodik még városunkban. Lakása „Komló” szálló 4-ik szám.

Oroszhasz közleg képviselő testülete a leköszönt Batizi Andre helyére Gerecs Jánost választotta. A közlegi iratoknak.

Embert. Kócsi Mihály szarvasi ág. orv. tanítói Tuzsák János szarvasi lakos kutyája megmarta. A kutyát az állatorvosi vélemény szerint vesztett volt. Nevezett tanító a Pasteur-féle intézetbe szállítottat Budapestre.

Tüz Ócsodón. Aprilis hó 18-án éjjeli 2 órakor tüzi látva hangjai verték fel Ócsó közleg lakóit. Kurnoz István házat ömlesztette fel a lángok. A tüzhöz leghezarabb ért a szomszédok állítása eszté, mivel a ház utazsa felől szikrázott égni, de a tűz rovasjától megfogtal már nem lehetett. A ház 250 forint s a házi biztosítói társulatnál biztosítva volt.

Vízbe fullt. Szülői gondatlanságnak lett áldoztat Szarvason az 1 és fél éves Melis Zuzannának, Melis Pál gazdálkodó leány. A kis leány, ki szüleiivel az örménygyűt tanákon volt kint, minden felügyelet nélkül játszott a tanya udvaron s hirtelen jétesz közben esett a kut mellett gödörbe, a mely vízzel volt telve a belefut.

Az újvarosi olvasókörök május 8. n hangverseny s táncszaloni egybekötött felolvasást tartott rendez a következők misorral: 1. Felolvasás, tartja Dr. Berenyi Armin ügyvéd. 2. Dal, előadja: „Érkel dalok”. 3. A munkácsi rap. szavalla Marik Sámuel ur. 4. Közfolyatok mutatóványok. Dr. Bárdos Arthur ur által. 5. Dal, előadja az „Érkel dalok”. Ezután tánc.

Szajóifürészelt ember. Szörnyű halállal mult ki Orosházán szordán délután 5 órakor Horváth Sándor orosházi 33 éves, n. ember, három gyermek atya. Horváth a Mogyaszai és társas közalmanáknál és gőzfürészőnél szokott munkálkodott, a gőzfürész tengerly. szajt vizgatalansága felől, hi kényénelő fogva magával vitatta és eszmérszozta. A szerencsétlen munkás onnan szorjást halt.

Második magyar királyi osztályversenyek. Az előttük fekvő soroslati tervezet szerint a másodók osztályversenyek első osztályának huzása május hó 11- és 12-én lesz és tisztelt olvasóinknak különösen figyelmeztetjük a Török A. és Társa budapesti szög hirdetésére. — Ezen általunk ismert czéget azért ajánljuk, mert ez szigoruan pontos és veitől legjobban szolgálják. Úgy látjuk, hogy Fortuna különös kegyével árasztotta ki e czéget, mert ételekkel szorított szorjást alkalmával mintegy háromnegyed millió koronát nyereséggel felelt ki a veinek. A nyereségnek száma, valamint a sorjegyek árai az I osztályhoz — és pedig egy egész 6 frt, egy fél 3 frt, egy negyed 1 frt 50 kr, egy nyolcad 75 kr, — ugyanazon maradtak a másodók sorjatekánál is. Aki tehát a szerencsének kezét akar nyujtani, forduljon bizalommal Török A. és Társa felirásutálhoz Budapestben.

Gyulai élet. Jüvös bájos május, szerelmek hónapja, üdvözöllek! (Ne tessenek megijedni, nem akarok üdvözölt ódat zengeni május hónapjához, mert először is nem vagyok szerelmes, másodsor pedig azért nem, mert nekem mindegy akár április eszté van, akár május elséje, nekem minden elséje szép; s nagyon sajnálom, hogy nincs a kalendáriumban egy csínálva, hogy minden hónapban legalább két kétséje legyen.)

Kénytelen vagyok azonban hangzatosnát, hogy a május a legszebb és legpraktikusabb hónap az egész esztendőben, mert: most már csakugyan nem kell futni, (ez vonatkozik minden emberre)

májusban nem kell már ruhát csináltatni, mert a kinek ruhára volt szüksége, az csináltatott meg áprilisban, a kinek pedig kellene ruha, de nincs rá pénze azzal vigasztalja magát, egészen jogosan, hogy igaz hogy ruha kellesse, de tavasszi ruhát csináltatni már későn van, nyári ruhát csináltatni még korán van, így hát várni kell, tehát vár; szép asszonyok urainak is arany eljűk van ilyenkor, gyönyörködnek a feleségek gyönyörű tavaszi toalettjeiben s nem kell félnök attól, hogy egy szép napon, a nyakukba boruljon ó nagysága és a fülükbe sugja az édes (?) titkok: — Aranyom! A doktor azt mondta, hogy okvetlen fürdök kell nemem (két, három, négy) hétére) s ehhez szükségem van (két, három, négy) ruhára, kalapra, nap- és esernyőre, kis kufferre, nagy kufferre stb. stb.

A harangozások is rukkoltak egy-egy órával előre és hátra, ugyanis Szent György napjától kezdve reggeltől, este nyolc órakor harangoznak, az igen hasznos lenne a lumpoknak, mert egy órával korábban kellene nyitni és egy órával később csukni a kapukat, ha ugyan volnának Gyulán házmezterek (tisztelte a csekély számú kivételeknek) és nem volna mind-nékin kapu kulcsa.

A májusnak a mely ésen kívül egy speciális ismertető jele, a mely ézen megkülönbözteti az esztendő többi hónapjától, s ez az, hogy ebben a hónapban a legtöbb ember szerelmes. Igaz ugyan, hogy vannak a többi hónapokban is szerelmes emberek, kivált képpen a farsang alatt, de ezek a farsangi szerelmek vagy nagyon realitak, t. i. meglátják egy bában egy szép leányt, megtudgokálják hogy ki, mi, véletlenül van annak a leánynak, illetve a leány papájának, mamájának, nagybátyjának, nagynénjének vagyona, bennatkozik a leánynak és mellé ül a vacsora alatt, megszékít egy, két, kilenc pohár pezsgő s bels szeret... kurizál neki egy pár hónapig s elveszi, ha ugyan odaadják, vagy (még mindig a farsangi szerelmekről van szó) még tetszik neki a bálon egy leány, bemutatkozik mulattatja, mellé ül a vacsora alatt, kurizál neki, de ha egy harmadik vagy negyedik bálon találkozik a leánynal, akkor már nem is emlékszik rá. Tehát a farsangi szerelmek vagy a házasság csendes révéebe vezetnek, vagy csak egy éjszakán keresztül szerelmek.

A májusi szerelmek egészen más kvalitásu utak. Fő jellemvonásuk az, hogy mindig rendezőszoktak. A hozzájuk intézett kérdésekre rendszerint igen és nem a válaszuk, de úgy, hogy ha igen kellene mondanók, hűségesen és szilárdan mondják, hogy: nem s viszont.

A májusi szerelmek előkézvé a május elséje, még nem tudják voltaképpen hogy ki az ideáljuk, de mivel nekik olyan éltező az, hogy k szerelmek, mint a hatnak a víz, hát lázasan kutatnak egy ideál utat, s rendszerint bele boldondulnak az első női arcz tulajdonosnába, legyen az akár szobalányi akár hercegnő. S minden a két esetben epekednek, sétálnak s olyan az ábrázukat mindig, mintha állandóan lumpolnának.

A májusnak egy praktikus oldala az, hogy miután már egészen kitavaszodott, a májusi erszenyű udvarlók — hónap utolján is — valamikönyi bukáták küldhetnek idáljajknak, a mi pedig egy előny a szerelmes emberre nézve, mert így, olcsón bebizonyíthatják ideljük értékét, olthatatlan, forró szerelmük.

Mint hó krónikás, kötelességemnek tartom, hogy ha a május hó szépségét ecseteltem, hogy nemegyelkezzen egyetlen sötét pontjáról is, ez pedig az, hogy most nem lehet a fűszobalabban palástolni, illetve kalódnál (manapság nem nem hordanak palástot) a ruházati fogynakozásokat. Ugyanis télen, ha ki volt kopva a kabát ujja, nem volt látható, mert az emberek nem látták a foltot, mert előfőte a téli kabát, de már májusban a legelvetemlőbb téli kabát barátok is levetik a téli kabátot, már pedig azt hiszem, hogy nem ronthatja semmi sem jobban a hatást, mint mikor az ideál észre veszi, hogy előtte téréld lovagjának a könyöke kibúj a kabát ujja sötétebből.

De azért mégis szép a május s jó hogy már itt van! Nyílik a természet! Megkezdődnek mint hiteles forráshól értesültem, a népkerti térnek és pedig az idén ifjú Rácz János bandája fog hetenkint kétszer hétfőn és csütörtökön játszani. — r.

Törvényeszéki csarnok.

A járásbírósi új ügykezelés. A kir. járásbírósaók ügyvitelének 74485—1897. számú igazságügyminiszteri rendelettel megállapított szabályai folyó évi május elejével hatályba lépnek, ezen rendelet alapján kibocsátott hirdetésemek alább közzéteszem; a hirdetésemekben foglaltakon kívül a jogkereső közönség tájékoztatására még megjegyzem, hogy 1. Bgyességi kivételre idezős, fizetési meghagyás kibocsátása, végrehajtása, felbontozása vonatkozólag, a város területén kívül tartozkodók által előadott kérelmek a hivatalos órák alatt bármely napokon jegyzőkönyvbe vétetnek. 2. A fellebbezésekkel a jegyzői iratok részére előtér időtől től járásbírósi helyiségben elhelyezett gyűjtőszekrénybe helyesítetik; a beadvány akkor tekintendő beadottnak, mikor a gyűjtőszekrényből kivéttetik. 3. A beadványok össze nem hajtott, egész levekre irandók, az első lap felső részére a hivatalos kezelésre legalább 3 ujnyi üres térség hagyandó. 4. A kezelésre vonatkozó panaszok a járásbíró-

rásg vezetőjéhez intézendők, avagy az e célra az iródban elhelyezett panaszkönyvbe írhatók. Gyulán, 1898. április 28. Fekete Gyula kir. járásbíró.

Hirdetmény. Az 1898 évi 13465. sz. igazságügyminiszteri rendelet alapján közlé teszem, hogy a gyulai kir. járásbírósnál folyó évi május 1-től (további intézkedésig a szóbeli kérelmek, kérelmek és nyilatkozatok, bűntetőügyí feljelentések minden számbanra délelőtt 9—11 és vasárnap d. e. 9—11 óra közti időben vételek jegyzőkönyvbe és a fellebbezés nélküli tárgyalások minden számbanra d. e. 10—12 óra délután 3—5 óráig jönlakozhatnak. Kir. járásbírósg. Gyulán, 1898. április 13. Fekete kir. járásbíró.

Hirdetmény. Az 1897. évi 73466. sz. igazságügyminiszteri rendelet alapján közlé teszem, hogy 1898. évi május 1-től kezdve ellenkező rendelkezés Eder Kálmán albitor fogja idezni: 1. az örökösödési (O. és Öb. lajstrom). 2. anyakönyvi (A. lajstrom). 3. vgyes polgári ügyeket (Pr. lajstrom) és 4. vétegek és kihágások (B. lajstrom) 5. büntetőügyí megkeresések (Bm. lajstrom) és 6. büntetőügyí vgyes ügyeket (Bm. lajstrom). 7. szóbeli feljöltségeknek Fekete Gyula kir. járásbíró fogja jegyzőkönyvbe venni. Kir. járásbírósg. Gyulán, 1898. április 13. Fekete kir. járásbíró.

Hirdetmény. Az 1898. évi 13465. számú igazságügyminiszteri rendelet alapján közlé teszem, hogy a felek a gyulai kir. járásbírósg.ához intézt beadványait a járásbírósg. helyiségében elhelyezett gyűjtő szekrénybe helyezhetik; a szekrényok (tartalma vasár- és ünneppanapon délelőtt 11 órakor, köznapokon délután 2—3 órákig fog kivételni. Gyulán, 1898. április 13-án. Fekete kir. járásbíró.

Csőd. A gyulai kir. törvényesék Lisszokszky M. csabai női divatruka ellen ócsódt rendelt el. Csabai törvényszék Bologny Samu törvényesék bírós. megmondok Hunn Bárány, a helyeszes dr. Prácz László gyulai ügyvéd. Igénybejelentések határnapja június hó 27-ike, felszámolás július 27. ócsólvizumi alaktási július 30. a csődbe jutott kereskedők csak az őszel nyíltat meg üzletel.

A Táffer-Bagi ügy. Már majdnem 2 év óta húzódnó nagy per nyert befejezést folyó hó 25-én a kir. törvényesék előtt. Bagi Jenő volt csanád-napczi földbírtokos, — ki aztán időközben elhalt — emelt panasz Táffer Jakab orosházi kereskedő ellen, azért vádolóván ezt, hogy szertart anyagi helyeszközökönél és abnormis lelki állapot felhazsalva, hogy az szándékolt uszartá elterlezzé, azt bazon határozó ügyet az ügyjelölőteté. sőt az ekként származó uszartá követeléstől telekényly belebeleszett zálogjoggal is biztosította. — A végvárgyalás máfeli napig tartott s egyike volt a gyulai kir. törvényesék előtt — az utóbbi időben lefolyt bünyégek legérdekesebbejeinek. A végvárgyalás folyamán bebizonyult, hogy uszorszó szó sem lehet, a Táffer- és Bagi közt fennálló üzleti összeköttetés egyszerűen gabona adásvétel volt, a miután Bagi Jenő elváltól kötelezettségeinek az utóbbi időben elogat nem tett, a nem teljesült kötelezettségei ellenében felváltatott az újfolyán a származékok ártalmában felváltatott az arklümböztetők neveltek követeléstől oly nagyra, hogy Bagi Jenő örökösét 22,368 frt 21 kr. erejéig perlelte be, mely összeg részére csekély leveleket a polgári bíróság előtől meg is állpítottat. Érdekes, hogy Táffer Bagitól ettől is vádolórt gabonát és egy esztendőben ezer forintot felölti özseget vesztett rajta. A mostani per substitumát középvé télt szerencsésébb volt, de az is butalá lehetett volna ki, ha a buza ára szállítási lejjebb nem volna. Az is bebizonyult, hogy Bagi Jenő sokkal gazdagabb és hitelképesebb ember volt, mint Táffer szertart anyagi helyzetét kihasználva válni, mit kálvánban nem is tén, mert dr. Berenyi Armin, ki gyönyörű védőbeszédet világotta meg az ügyet, az orosházi gabonacserkő hivatalos feljegyzéseivel bebizonyította, hogy Táffer teljesen napír mellett vásárolta meg Bagi terméket és pedig olyan mennyiségűt, aminél előtő szállítottat volna. A törvényesék akceptálta véö argumentumait, melyek a tárgyalás folyamán bebizonyított nyertek és Táffer felmentett.

Nyílt-tér. Alapítottott 1841. évben. Pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete. Budapest. 15 millió forint. 11 millió forint. elad a II-ik sorsjáték 1-ső osztályára árnyvas. Magy. osztálysorsjegyet. 1/6 frt, 1/3 frt, 1/4 frt 1.50, 1/8 frt 75 kr. a pénz beküldése, vagy utánvétel mellett. Minden vásárló megkapja a hivatalos tervezetet. A megrendelés postafordultalú kéretnek, mert 91-4-0 a készlet máris fogytán van. Kötődöm, hogy az első sorsjáték a legtöbb fő- és melléknyeremény az ezen intézetnél vásárolt sorsjegyekre esett.

Gara és Társa

a m. k. szabad. osztálysorsjáték főelárusító
Budapest, Károly-körút 11.

A nagy. m. k. osztálysorsjáték első osztályának húzása május hó 11. és 12-én lesz. Ezen hat osztályból álló sorsjátékán ismét több milliót fognak nyerni. Az első osztály természetesen betét.

egy egész sorsjegyet 6 ft — —
 egy fél sorsjegyet 3 ft — —
 egy negyed sorsjegyet 1 ft 50 kr.
 egy nyolczad sorsjegyet — ft 75 kr.

Rendelvényeket azonnal eszközlünk.
Gara és Társa, a m. k. szab. osztálysorsjáték főelárusító
 Budapest, Károly-körút 11. 117 2-3

Uj füszer-üzlet.

Van szerencsém ludomására adni a n. é. közönségnek, hogy Gyulán a Prág-
 fele ház, sarok helyiségében

egy füszer, csemege, festék és gyarmatárú kereskedést

nyitottam, melyben a füszer szakmához tartozó árúk, u. m. ánum és több fajja kávék, csukrok, rizsemüzek, liszt, friss itáliai ásványvizek, pipora és mosó-szappanok, minden közönséges és olaj festékek stb. mindig jó minőségben és a legmértékesebb árral kaphatók.
 Pífelvén nagy forgalom, s hogy ezt elérhessem, oda törekzem, hogy áramim jutányosak legyenek; tisztá kezelés, és szigoruan lelkiismeretes mérték és gyors kiszolgálás. Nagyobb megrendeléseknél, valamint könyves vevőimnek rendkívüli kedvezményt gyanánt, a rendszer napi árak betartása mellett 2% pénzár jutalékot engedményezok.

Szíves pártolást kérvő

tisztelettel:

Lengyel József.

Nagyobb vásárlásnál 2% engedmény.

Gyors kiszolgálás.

Pontos mérték.

118 2-3

16 minőségű árúk.

Mérsékelt árak.

Dr. Hügyes-féle

114 2-50

az egész világon szabadalmazott higiénikus asbest talpbetét.

Egy talpmény, mely hosszas kísérletek és fűrészkészítések eredménye hivatva van, hogy az emberi test legérintesebb részét megvédi a megrázkódtatástól. Nincs többé lyukasztás, bőrgörényelés, fűrészkészítés, lüktetés, meleg, meg van védve lábad vagy kezed és láthatóan ellen az, ki csúsztatja Dr. Hügyes-féle szabadalmazott asbest talpbetétet! Haja el. Csakban szenvedőknek és köbösségre ingerülteknek megbecsülhetetlen értékű.
 Az asbest talpbetét kitűnő minőségű legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hűségnyelvének és a m. kir. honvédségnek eddig 22600 pár szállították. Ára páronként 1 ft 20 kr. gyermekeknek 60 kr. Szétküldés csakis utánvétellel. Felvilágosítások és prospektusok ingyen.

Általános Asbestárú-gyártó társaság Budapest VI., Sziv-utca 18.

Az ál-línosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalalag kitérített sósborsszesz készítményem — ke-
 lendőségénél fogva — sok utazásom lévén az utóbbi időben kitéve, ellátásomat, hogy azokon czimjegye-
 met módosítottam s arra kék nyomtatón saját házam külső alakját veszem föl, lejegyezve az az egyszerű-
 sámd végjegyét a budapesti iparkamrával.

SÓSORSZESZ

Általános elismert kitűnő hűségnyelvének; különösen a bedör-
 zölés-kenő-gyűrő-gyógymódnál (massage) igen jó hatású. Ágárlható fogtisztító szerül is, a meny-
 nyelven a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpárol-
 gása után, ugyancsak fejmosásra is a hajidegek erősítésére, a fejkörpa-képződés megakadá-
 lyozására és annak megszüntetésére.

Ára egy nagy üveggel 90 kr., egy kisebb üveggel 45 kr

BRÁZAY KÁLMÁN

Budapest, IV., Múzeum-körút 23. sz.

Kapható Gyulán: Ifj. Kohlmann Ferenc, Fehér István,
 Sonnenfeld M., Lusztig A., Ferentzy A., Reisner és Wolf és Zuzmann J. kereskedésben.

Vérjegyz 19. és 20. sz.

Sonnenfeld M., Lusztig A., Ferentzy A., Reisner és Wolf és Zuzmann J. kereskedésben.

Zacherlin

Bámulatos hatása! pusztít, mint semmi más szer

minden férget és azért mindenütt mint a tekintetben egyedül szer ismertetik el és keresetik.
 Ismertető jelei: 1-ször a lópecsételt üveg, 2-ször a „ZACHERLIN” név.

K A P H A T Ó:

Gyulán:	Békúsnán: Fehér Rezső.	Silberstein Ignác. Kuhn József.	Kis-Jenőn: Messer Lipót.
Deusch József, Fehér István, Ferentzy Alajos, Ifj. Kohlmann Ferencz, Lusztig Adolf, Reisner és Wolf, Zuzmann János.	Osbán: Grósz Ignác. Decsey József, Fekete Sándor, Fischer M. H., Fried Lipót, Rasofszky Miksa,	Gyomán: Klein Vilmos, Róth Lajos, Scheiber Adolf, Schwarz Mór, Sziplágyi István.	M.-Berényben: Herzberger Daniel, Pitz Márton. Ocsodón: Zich Testv. Szeghalmon: Weidinger György.

9-es számú „Zuckerin“.

Adagtablettekben oly édesítő erővel bír, hogy
 1/2 kiló cukor édességi értéke
 csak 3 és fél krajczárba kerül.

Egy krajczárért 6 csésze kávét lehet megédesíteni.

Orosabb tablették is kínáltnak, azonban

csak kizárólagosan „ZUCKERIN” tablettéket kérjünk.

Kapható vegyesárú-üzletekben. — Raktárakat létesít:

DÁVID JÓZSEF ARADON.

109 3-10

Ügynökségi és bizományi üzlet.

1.000,000 Korona

Egy millió

nyerhető.

A 2-ik magy. kir. szabad.
 osztálysorsjáték
 50.000 nyereményének
 jegyzéke.

A játékterv 9. §. szerint a leg-
 nagyobb nyeremény

1.000,000 Korona.

A nyeremények következőleg
 vannak beosztva:

Nyeremények	Korona
1 á	600,000
1 „	400,000
1 „	200,000
2 „	100,000
1 „	90,000
1 „	80,000
1 „	70,000
2 „	60,000
1 „	40,000
5 „	30,000
1 „	25,000
7 „	20,000
3 „	15,000
31 „	10,000
67 „	5,000
3 „	3,000
432 „	2,000
763 „	1,000
1236 „	500
90 „	300
47350 „	200
	170
	130
	100, 80, 40. korona.
50000 „	nyeremények 13.160.000 kor. jutalék
	melyek hat osztályban ki- sorsoltatnak.

A 2-ik magy. kir. szab.

osztálysorsjátékban

a sorsolási program szerint egy millió koronát,
 tehát hatalmas összegű készpénzt nyer a legnagyobb
 nyeremény a játékterv 9. §. szerint; ennélfova ezen
 osztálysorsjáték nagyon előnyös nyertesí esélyeket
 nyújt; és pedig

100.000 50.000

eredeti sorsjegy pénznereményt.

A sorsjegyek felének nyernie kell. Az összes
 50.000 nyeremény a mellette álló jegyzékben fel van
 sorolva és a kormány ellenőrzése mellett hat egymás-
 után következő rövid időközben kisorsoltatik, midőn
 is a nyert összeg u szerencsés nyertesnek készpénzben
 kifizetetik.

Eredeti sorsjegyeket következő eredeti áron
 adunk el:

Egész eredeti sorsjegy 6 ft — kr.
Fél „ „ 3 „ —
Negyed „ „ 1 „ 50 „
Nyolczad „ „ 0 „ 75 „

Az összegnek postautalványon való vétele után
 azonnal megküldjük a rendszer eredeti sorsjegy az
 első húzásban érvényesül. Kiváczatra utánvételt is
 küldjük a sorsjegyeket.

Minden sorsjegyküldeményhez az eredeti húzási
 programot is megküldjük és minden húzás után
 vedünk azonnal megküldjük az eredeti húzási listá-
 rmat.

Gyakran ezeket kockázatlannak mérész vállá-
 latokban, a midőn a kifizetés helyezett nyeremény
 nagyon kérdéses. Bmndfogyva kockázatlannak egy sors-
 jegy vételével aránylag oly csekély összeget, amely
 által birtelen nagy töként nyerhetünk.

Sorsjegykészletünk nagyon csekély és gyorsan elfogyhat, tehát ajánljuk, hogy a
 rendelményre ne késsünk és kérjük azokat, lehetőleg azonnal, azonban mindenesetre

legkésőbb f. é. május 11-ig

hozzánk beküldeni.

Fehér Lajos és társa

a m. k. szab. osztálysorsjáték főelárusító.

B U D A P E S T, Gizella-tér 5. sz.

76 4-6